

I.E.S. RICARDO MELLA

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

ÁMBITO SOCIAL

CURSO: 3º ESA

DEPARTAMENTO DE GEOGRAFÍA E HISTORIA

CURSO ACADÉMICO: 2022_2023

ÍNDICE

ÍNDICE	2
1. INTRODUCCIÓN	3
1.1. MARCO LEGAL	3
1.2. CONTEXTO	3
1.3. PROFESORADO DO DEPARTAMENTO E PLAN DE TRABAJO	3
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	4
2.1. AS COMPETENCIAS CLAVE NA ESA	4
3. OBXECTIVOS DO CURSO	8
4. CONCRECCIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	10
4.1. DISTRIBUCIÓN DOS CONTIDOS E CONTIDOS MÍNIMOS	10
4.2. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	12
5. CONCRECCIÓN METODOLÓXICAS	24
6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAIAN UTILIZAR	26
7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN E A CUALIFICACIÓN	26
8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE	28
9. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS	29
10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	30
10.1.MEDIDAS ORDINARIAS	30
10.2.ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO	31
11. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS	31
12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	32
13. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓN DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA	33

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA**1. INTRODUCCIÓN****1.1. MARCO LEGAL**

Segundo a Orde do 20 de marzo de 2018 (DOG nº 71 do 12 de abril de 2018), a Educación Básica para Persoas Adultas regúlase atendendo a Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa.

O Ámbito Social, de acordo co regulado nesta orde, integra os aspectos básicos das materias de Ciencias Sociais, Xeografía e Historia, Economía, Actividade empresarial emprendedora e os aspectos perceptivos correspondentes ás materias de Educación Plástica Audiovisual e Música.

1.2. CONTEXTO

O IES RICARDO MELLA está localizado en Vigo, na Estrada Vella de Madrid, cerca do Hospital do Meixoeiro e de fácil acceso a través de autovía A55 ou dalgunha das liñas urbanas que o conectan co centro da cidade.

Próximo ao emprazamento, atopamos dous centros docentes: o CIFP Manuel Antonio e o Valentín Paz Andrade, un parque comercial, unha residencia de maiores e o Centro Residencial Docente.

Constitúen o centro educativo varios edificios, que están dentro dun terreo cunha superficie total de 1,45 Ha. O edificio principal, denominado edificio “A”, onde se atopan as áreas de Administración, Conserxería, despachos (como Xefatura Estudos, Secretaría, Dirección e Orientación), Sala de Profesores, e departamentos didácticos así como a biblioteca do centro, e diversas aulas onde se sitúan principalmente a ESO, Bacharelato e os ciclos da familia de Administración e Xestión. Este edificio conta con catro plantas.

Ao norte deste edificio está o “B” onde se concentran os ciclos da familia de Sanidade, dispón de tres plantas.

Fronte ao edificio “A” atópase o edificio de Electrónica (edificio “E”) que dispón de dúas plantas. Neste tamén están o ximnasio, o Salón de actos e a cafetaría.

1.3. PROFESORADO DO DEPARTAMENTO E PLAN DE TRABAJO

Durante o presente curso 2022/23 o Departamento está formado polo seguinte profesorado:

- ❖ **Laura Carpente Tielas**, con destino definitivo no centro. A cargo da xefatura do departamento e da titoría de 2ºH de Bacharelato, imparte as seguintes materias:
 - 4º ESO, Xeografía e Historia, 1 grupo

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

- 1º de Bacharelato, Historia do Mundo Contemporáneo, 1 grupo
- 2º de Bacharelato, Historia de España, 2 grupos
- FPBA2, Comunicación e Sociedade II, 1 grupo
- ❖ **Carmen del Real Pavón**, ocupando en permuta unha praza con destino definitivo. A cargo da titoría do grupo da ESA, imparte as seguintes materias:
 - ESA, Comunicación e Sociedade (2 ámbitos: social e lingüístico), 1 grupo
 - 2º de Bacharelato, Xeografía, 1 grupo
 - 2º de Bacharelato, Historia da Arte, 1 grupo
- ❖ **Héctor Novoa Pérez**, con destino provisional. Imparte as seguintes materias:
 - 1º da ESO, Xeografía e Historia, 1 grupo
 - 2º da ESO, Xeografía e Historia, 1 grupo
 - 3º da ESO, Xeografía e Historia, 1 grupo
 - 3º da ESO, Ámbito sociolingüístico, 1 grupo

Os membros do Departamento de Xeografía e Historia reuniranse cunha periodicidade, como mínimo ao mes, para coordinar a práctica docente, controlar o cumprimento da programación por trimestres, unir criterios respecto á elaboración das probas escritas e organizar as saídas previstas.

O profesorado dun mesmo nivel están permanentemente en contacto para coordinar a súa práctica diaria tanto nos contidos como nos materiais utilizados para a metodoloxía didáctica (vídeos, presentacións, textos..).

Dende o Departamento contemplamos a posibilidade de facer actividades conxuntas con outros seminarios de modo que a aprendizaxe, para os alumnos, sexa un proceso mutidisciplinar.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

2.1. AS COMPETENCIAS CLAVE NA ESA

O horizonte último da educación secundaria para persoas adultas é o desenvolvemento das competencias básicas. Como é lóxico, o ámbito contribúe dun xeito decisivo ao logro da **competencia social** mediante:

1. O desenvolvemento social do alumno/a a través do coñecemento da organización e da evolución das sociedades. O estudo da xeografía e da historia resulta fundamental para o desenvolvemento da competencia social e cidadá, xa que facilita a comprensión da realidade social e as relacións dentro dun modelo de sociedade cada vez máis plural.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

2. O desenvolvemento de sentimentos de pertenza á sociedade en que vive, mediante o estudo dos trazos que a caracterizan.
3. O desenvolvemento da empatía, da capacidade de poñerse no lugar do outro, mediante a análise das actividades humanas no presente e no pasado.
4. O desenvolvemento da capacidade de diálogo para a análise dos problemas presentes e pasados da sociedade e a súa proxección sobre os problemas reais que deben encarar as persoas na súa propia vida.
5. O desenvolvemento de metodoloxías participativas, interactivas e dialóxicas, que propicien habilidades para participar na vida cívica, para asumir os valores democráticos e para o cumprir os deberes propios.
6. O desenvolvemento da capacidade de facer fronte a unha serie de novos desafíos como o coidado do ambiente, a orientación do desenvolvemento tecnocientífico, a responsabilidade polas xeracións futuras, a igualdade entre os sexos, a loita contra novas formas de exclusión social e contra as existentes, que impiden desvincular a competencia social e cidadá do desenvolvemento das demais competencias básicas.
7. O desenvolvemento de habilidades para vivir en sociedade e para exercer a cidadanía democrática, ao favorecer o desenvolvemento de destrezas que permiten participar, tomar decisións, elixir a forma axeitada de comportarse en determinadas situacións e responsabilizarse das consecuencias derivadas das decisións adoptadas.
8. O reforzo da autonomía, a autoestima e a identidade persoal mediante a aclaración de sentimentos e valores, e o respecto dos demais.
9. O desenvolvemento de sentimentos compartidos e non excluíntes, ao aceptar e usar convencións e normas sociais e interiorizar os valores de respecto, cooperación e solidariedade.
10. A promoción da identificación da reflexión crítica sobre os valores do contorno ofrecendo como referente ético común os valores que sustentan a Declaración Universal dos Dereitos Humanos, a Constitución Española e o Estatuto de Autonomía de Galiza.
11. coñecemento dos fundamentos e os modos de organización dos estados e das sociedades democráticos, a evolución histórica dos dereitos humanos, o achegamento á pluralidade social ou ao carácter da globalización e as implicacións que comporta para os cidadáns.

A **competencia de coñecemento e a interacción co mundo físico** é desenvolvida neste ámbito grazas a:

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

1. A análise do espazo en que se desenvolve a actividade humana, especialmente coa utilización dos procedementos de orientación, localización, observación e interpretación das paisaxes e a súa representación cartográfica.
2. Representación de feitos e fenómenos do mundo natural utilizando linguaxes e convencións simbólicas como a escala e signos convencionais.
3. A análise e a valoración da acción do home sobre o medio, tanto nos seus aspectos positivos coma na utilización abusiva que facemos del.
4. A aprendizaxe de procedementos relacionados co método científico, como a observación, a experimentación, o descubrimento e a reflexión e posterior análise.
5. Desenvolvemento do compromiso persoal e da participación responsable en proxectos colectivos e propostas que propicien o respecto e a defensa do patrimonio natural, industrial, histórico-artístico e inmaterial.

A contribución á **competencia expresión cultural e artística** é tamén significativa mediante:

1. Coñecemento e a valoración do feito artístico, así como o respecto e conservación do patrimonio cultural propio e doutras culturas, a través do desenvolvemento de habilidades perceptivas e de análise.
2. A observación, análise e gozo das manifestacións artísticas insertas na paisaxe, como pontes, edificios civís, camiños, igrexas, pazos.
3. A observación, análise e satisfacción ante as obras artísticas relevantes.
4. A valoración do patrimonio cultural material e inmaterial, facendo especial fincapé no patrimonio de Galiza.
5. A audición de obras musicais e a súa análise e gozo, establecendo a conexión co contexto histórico en que naceron.
6. A valoración da cultura popular como elemento básico da nosa propia identidade galega nun mundo cada vez máis globalizado e uniformado favorecendo así a nosa propia autoestima e a creación de lazos solidarios na nosa comunidade.
7. A consideración da cultura como produción colectiva viva e aberta.
8. A valoración e desenvolvemento da liberdade de expresión, tolerancia e achegamento entre as culturas. 9- A percepción das artes como unha linguaxe universal que pode acercar culturas e favorecer o entendemento dos pobos.

O ámbito social contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia tratamento da información e **competencia dixital**, mediante:

1. O uso de técnicas de observación e análise para extraer información directamente da paisaxe.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

2. O uso de fontes documentais escritas, gráficas e audiovisuais.
3. O uso das tecnoloxías da información como fonte de información escrita, icónica e musical.
4. O uso da linguaxe cartográfica.
5. O uso de programas informáticos adecuados para expresar a información obtida mediante informes, presentacións, etc.
6. O uso das TIC como instrumento de comunicación, inclusión e cohesión entre grupos étnica e culturalmente distintos.

A **competencia en comunicación lingüística** é favorecida a través de todos os ámbitos de coñecemento, porque a linguaxe é o vehículo imprescindible para a transmisión dos saberes, a súa apropiación e expresión. Pero o ámbito social contribúe a ela de modo significativo mediante:

1. Uso dun vocabulario propio e o dominio das habilidades de ler e escribir diferentes tipos de textos, que resultan fundamentais como elementos de información social e histórica.
2. A posta en xogo de habilidades para a comunicación verbal en grupo, mediante técnicas de diálogo e discusión, de toma de decisións. Debater en serio exige exercitarse na escoita, na exposición e a argumentación e para iso é necesario verbalizar os conceptos, facer explícitas as ideas, formar os xuízos e estruturalos de forma coherente.
3. O uso dunha linguaxe non discriminatoria pola orixe, xénero ou calquera outra circunstancia.
4. A utilización e a comprensión da información oral e escrita, integrándoa nos esquemas previos de coñecemento.

Tamén o ámbito social contribúe á **competencia matemática** mediante o uso, para a análise da interacción do home co medio e das relacións económicas, de:

1. Operacións aritméticas, porcentaxes, proporcións, nocións estatísticas básicas na descrición e análise dos fenómenos xeográficos, económicos e históricos.
2. Uso de escalas numéricas, gráficas e proporcións.
3. Coñecemento dalgúns fitos históricos na construción da ciencia matemática: personalidades singulares, grandes descubrimentos.
4. Estudo da contribución da ciencia matemática a algúns acontecementos históricos.

A **competencia para aprender a aprender** favorécese desde o ámbito social mediante:

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

1. A presentación de problemas reais que nos afectan como cidadáns e a busca de solucións realistas para eles.
2. A adquisición da capacidade de aprender de xeito autónomo, desenvolvendo ferramentas que a faciliten e buscando respostas que se correspondan cun coñecemento racional.
3. A formalización de técnicas para extraer información directamente da observación da paisaxe e de fontes documentais.
4. O desenvolvemento de estratexias que axudan ao grupo a formular problemas, discutilos e alcanzar conclusións.
5. Elaboración de valoracións persoais e conclusións razoadas: establecemento de relacións entre feitos diversos, explicación causal dos fenómenos.

Por último, o ámbito social ten unha contribución esencial ao desenvolvemento da **competencia para a autonomía persoal** mediante:

1. A aclaración de actitudes e sentimentos propios.
2. O desenvolvemento da autoestima e da seguridade persoal.
3. A aceptación das diferenzas de actitudes e valores e a asunción do propio rol dentro dos grupos a que se pertence.
4. Desenvolvemento da toma responsable de decisións relacionadas coa dimensión persoal, social ou profesional.
5. Participación activa na xestión dos asuntos públicos.
6. Coñecemento de estratexias para a inserción no mundo laboral, información sobre os seus dereitos e aspectos básicos das relacións laborais.
7. Elaboración e aplicación de estratexias persoais baseadas na información de carácter xeográfico, histórico ou sociolóxico para resolver situacións problemáticas e conflitivas.
8. Participación activa e creativa na xestión e a mellora dos espazos públicos, para defender e protexer o patrimonio cultural, artístico, natural e inmaterial.

3. OBXECTIVOS DO CURSO

- Recoñecerse como membro da condición humana súa dimensión individual e social, aceptando a propia identidade, as características e experiencias persoais, respectando as diferenzas cos outros e desenvolvendo a expresión axeitada dos sentimentos e as emocións, e a autoestima.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

- Desenvolver as habilidades comunicativas e sociais que permiten participar con iniciativa propia nas actividades de grupo e na vida social en xeral, con actitude solidaria e tolerante, utilizando o diálogo e a mediación para abordar os conflitos.
- Recoñecer as situacións –pasadas e presentes– de desigualdade no recoñecemento efectivo dos dereitos entre o home e a muller, valorar e respectar as diferenzas de xénero e a igualdade de dereitos entre eles, así como rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre ambos os dous, participando na prevención das desigualdades e de toda clase de violencia de xénero.
- Coñecer o funcionamento das sociedades democráticas, especialmente da sociedade galega, española e europea, favorecendo a toma de consciencia dos seus valores básicos así como os dereitos e liberdades fundamentais das persoas como unha meta irrenunciable para acadar a xustiza persoal e social.
- Identificar, explicar e valorar os feitos económicos, políticos, sociais e culturais, e a importancia das mentalidades, ao longo do devir das distintas sociedades humanas, utilizando este coñecemento para entender mellor as características e os problemas actuais e a súa proxección de futuro, así como o papel que mulleres e homes desenvolven nelas.
- Identificar, localizar e analizar os elementos básicos que caracterizan o medio físico, especialmente o de Galiza, as relacións que se dan entre eles e as que as sociedades humanas establecen na utilización do espazo e dos seus recursos, comprendendo que o espazo xeográfico actual é o resultado da interacción das sociedades sobre o medio en que se desenvolven.
- Empregar de forma combinada conceptos, feitos, teorías e procedementos propios da historia, da xeografía, da ética e da educación para a cidadanía para analizar e comprender problemas sociais e resolver situacións conflitivas nas sociedades actuais, especialmente das que afectan a Galiza, España e Europa.
- Coñecer e valorar o patrimonio natural, histórico, lingüístico, cultural e artístico, a escala mundial, estatal e galega, co fin de respectalo, protexelo, desfrutalo e transmitilo ás xeracións vindeiras.
- Comprender a diversidade cultural e étnica das nosas sociedades como unha consecuencia do fenómeno da globalización, valorando esta diversidade como unha oportunidade para expresar actitudes de respecto e tolerancia cara ás outras mentalidades, formas de vida e códigos éticos que non coinciden cos nosos, sempre que non atenten contra a dignidade humana, e sen que isto implique renunciar a xuízos sobre eles.
- 10- Buscar, comprender, seleccionar e relacionar información verbal, gráfica, icónica, estatística e cartográfica, procedente de diversas fontes, incluída a que proporciona o contorno físico e social, os medios de comunicación e as tecnoloxías da información e a comunicación, tratala de

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

maneira autónoma e crítica co fin que se persegue e comunícala de forma organizada, coherente e intelixible.

- Saber observar e apreciar as imaxes e os sons, comprendendo as relacións existentes entre as linguaxes plásticas e musicais, con outros pertencentes aos distintos ámbitos de coñecemento.
- Participar na organización e realización de actividades en diversos contextos, favorecendo o diálogo, a colaboración e a participación, sendo consciente do enriquecemento que se produce coas propias achegas e as dos demais.

4. CONCRECCIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

4.1. DISTRIBUCIÓN DOS CONTIDOS E CONTIDOS MÍNIMOS

Conforme dita a propia normativa para a ESA, a distribución temporal dos contidos queda reflectida da forma seguinte:

1º Cuadrimestre: Módulo 3.

2º Cuadrimestre: Módulo 4.

CONTIDOS MÍNIMOS

Módulo 3

- Antigo Réxime no século XVIII. A crise da Monarquía Absoluta. A Ilustración. O reformismo borbónico en España e Galiza.
- As transformacións políticas no século XIX. Características do modelo liberal.
- As transformacións económicas no século XIX: a revolución industrial
- As transformacións sociais no século XIX: da sociedade estamental á sociedade de clases.
- O avance democrático liberal en Europa a finais do século XIX: a loita polo sufraxio universal e os dereitos sociais.
- Avances científicos e tecnolóxicos no século XIX
- Grandes cambios e conflitos na primeira metade do século XX. Imperialismo, guerra e revolución. A depresión de 1929 e o auxo dos fascismos. A revolución soviética.
- Transformacións na España do século XX: crise do Estado liberal; a II República; guerra civil e represión en Galiza
- Xestión de orzamentos.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

- Conceptos básicos sobre planificación financiera
- Aforro , plans de pensións e seguros.
- Funcionamento básico do diñeiro e o mercado financeiro

Módulo 4

- A orde política e económica mundial na segunda metade do século XX: bloques de poder e modelos socioeconómicos. Os procesos de descolonización e o terceiro mundo. O neocolonialismo.
- A desaparición da URSS e a nova orde mundial: globalización e novos centros de poder xeopolítico.
- A dictadura de Franco e a transición cara a democracia.
- A constitución e funcionamento da UE
- O mundo actual: focos de tensión e perspectivas futuras
- Iniciativa emprendedora
- Itinerarios formativos e carreiras profesionais.
- O mundo laboral: dereitos e deberes dos traballadores, contratos, seguridade social, etc.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA**4.2. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES**Módulo 3 (1º cuadrimestre)**Bloque 1: Historia**

Bloque 2: Economía

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. Historia		
B1.1. A Ilustración e a revolución científica. O alcance das novas correntes do pensamento en España e Galicia.	B1.1. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América.	B1.1.1. Analiza a obra de autores clave do inicio da Idade Contemporánea e a súa influencia a nivel cultural, social, político e económico.
		B1.1.2. Valora o alcance da Ilustración e da Revolución Científica dos séculos XVII e XVIII.
		B1.1.3. Manifesta unha actitude crítica e de rexeitamento ante as manifestacións culturais que supoñan discriminación de calquera tipo

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
B1.2. O século XVIII: as revolucións burguesas e a crise do Antigo Réxime.	B1.2. Comprender o inicio da Idade Contemporánea dende unha perspectiva social, política e económica.	B1.2.1 Narra sinteticamente os principais feitos das revolucións burguesas do século XVIII, dando explicacións causais e valorando vantaxes e inconvenientes.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

B1.3. Do Imperio Napoleónico á época da Restauración.	B1.3. Analizar as dificultades da diplomacia europea e o alcance dos conflitos durante a época napoleónica.	B1.3.1. Analiza a relación entre reinos europeos que conduciron ás guerras.
B1.4. Os Borbóns en España. Da Guerra de Sucesión á Guerra da Independencia. Galicia no século XVIII.	B1.4. Explicar, a través do caso español, os intentos de adaptación do Antigo Réxime e mantemento do poder por parte dos monarcas europeos na época da Ilustración.	B1.4.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.
B1.5. A Revolución Industrial	B1.5. Describir os feitos relevantes da Revolución Industrial, tendo en conta o seu encadeamento causal e o tipo de progreso que implica, e analizar os conseguíntes cambios económicos en España e Galicia	B1.5.1. Analiza a evolución da industrialización en diferentes países de España e diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.
		B1.5.2. Compara o proceso da Revolución Industrial en Inglaterra co doutros países.
		B1.5.3. Valora a industrialización en España e Galicia e a súa repercusión política e económica.
		B1.5.4. Detecta e expón de maneira sintética os beneficios e inconvenientes que xerou a Revolución Industrial tendo en conta a situación laboral dos sectores máis desfavorecidos.
B1.6. Revolucións	B1.6. Comprender o alcance e	B1.6.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

burguesas nos séculos XVIII e XIX: liberalismo e nacionalismo. Alcance dos procesos revolucionarios en España e Galicia.	as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.	B1.6.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.
B1.7. Avances científicos e tecnolóxicos no século XIX. A arte.	B1.7. Valorar os movementos culturais e os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, consecuencia das revolucións industriais.	B1.7.1. Elabora un eixe cronolóxico cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.
		B1.7.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.
		B1.7.3. Comenta analiticamente diferentes tipos de obras de arte do século XIX.
B1.8. A expansión imperialista. A conquista do mundo por parte das potencias industrializadas. España e Galicia durante o auxo do colonialismo.	B1.8. Establecer xerarquías causais da evolución do imperialismo, identificando as potencias e a repartición de poder no mundo no último cuarto do século XIX e principios do XX.	B1.8.1. Razona a relación entre o imperialismo, a xeopolítica mundial e as relacións económicas transnacionais.
		B1.8.2. Establece interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.
B1.9. O mundo de 1914 a	B1.9. Explicar os aspectos fundamentais da Gran Guerra	B1.9.1. Comprende os aspectos básicos da Primeira Guerra Mundial e a orixe do novo mapa político de Europa.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

1918. A Primeira Guerra Mundial. A Revolución Rusa.	e a Revolución Rusa, as súas consecuencias e as súas interconexións.	B1.9.2. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.
---	--	---

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
B1.10. A época de Entreguerras: de 1919 a 1939. Os felices anos 20. A crise de 1929. O auxe dos fascismos.	B1.10. Comprender os acontecementos, fitos e procesos máis importantes do período de Entreguerras e analizar as causas do auxe dos fascismos en Europa.	B1.10.1. Contrasta diferentes interpretacións de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia acerca dos procesos máis importantes do período de Entreguerras.
		B1.10.2. Contrasta a crise de 1929 con crises posteriores.
		B1.10.3. Valora a loita da muller no movemento sufraxista.
		B1.10.4. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.
B1.11. A Segunda Guerra Mundial (1939-1945).	B1.11. Coñecer os principais feitos da Segunda Guerra Mundial e o contexto en que se desenvolveu o Holocausto, así como as súas consecuencias.	B1.11.1. Narra dunha forma fundamentada as causas e consecuencias da Segunda Guerra Mundial a distintos niveis temporais e xeográficos.
		B1.11.2. Interpreta as razóns da fin da Segunda Guerra Mundial a nivel europeo e mundial.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
		B1.11.3. Explica as fases do conflito coa axuda de mapas e outras representacións.
		B1.11.4. Elabora un xuízo persoal do Holocausto e as súas consecuencias a partir de información procedente de diversas fontes.
B1.12. O primeiro terzo do século XX en España e Galicia. II República e Guerra Civil.	B1.12. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil.	B1.12.1. Explica as principais reformas durante a II República española e reaccións a elas.
		B1.12.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

Bloque 2. Economía		
B2.1. Ingresos e gastos. Identificación e control.	B2.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos e controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.	B2.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento
B2.2. Xestión do orzamento. Obxectivos e prioridades.		

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
		B2.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

		B2.1.3. Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.
B2.3. Planificación económico-financeira: necesidades económicas nas etapas da vida.	B2.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal, e relacionalas co bienestar propio e social.	B2.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.
B2.4. Aforro e endebedamento. Os plans de pensións	B2.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro, e empregar	B2.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
B2.5 Risco e diversificación	o aforro como medio para alcanzardiversos obxectivos.	B2.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o riscoe seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento.
B2.6. O diñeiro.	B2.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	B2.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contasna operativa bancaria.
B2.7. Contratos financeiros: contas e tarxetas de débito e crédito.		

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

<p>B2.8. Relacións no mercado financeiro: información e negociación.</p> <p>B2.9. Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos/das consumidores/as no mercado financeiro.</p>		<p>B2.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos.</p>
		<p>B2.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.</p>
		<p>B2.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.</p>

ÁMBITO SOCIAL. MÓDULO 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>B2.10. O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros.</p>	<p>B2.5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.</p>	<p>B2.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.</p>

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

Módulo 4 (2º cuatrimestre)

Bloque 1: Historia

Bloque 2: Iniciación á actividade emprendedora e empresarial

ÁMBITO SOCIAL MÓDULO 4		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1. A Historia		
B1.1 A existencia dun mundo bipolar. A Guerra Fría.	B1.1 Analizar as relacións entre o bloque de USA e a URSS para comprender o concepto da “Guerra Fría”.	B1.1.1 Interpreta a evolución dos EEUU e da URSS e os seus aliados a partir de fontes literarias e audiovisuais.
		B1.1.2 Utiliza fontes históricas e historiográficas para comprender e explicar conflitos da época da guerra fría.
B1.2 O proceso de descolonización.	B1.2 Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.	B1.2.1 Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.
		B1.2.2 Distingue contextos diferentes do mesmo proceso. Por exemplo: África subsahariana (anos 50 e 60) e a India.
B1.3 A evolución das grandes potencias: URSS e EEUU: sociedade, política, economía e cultura.	B1.3 Contrastar as vantaxes e inconvenientes da evolución económica, política, social e cultural dos grandes bloques	B1.3.1 Relaciona a organización política coa evolución social, económica e cultural dos dous grandes sistemas socioeconómicos de finais do século XX.
		B1.3.2 Desenvolve unha actitude crítica ante os diferentes enfoques dun mesmo feito histórico, analizando e contrastando as fontes de información.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

	políticos do século XX e as consecuencias inmediatas e posteriores.	B1.3.3 Sopesa as consecuencias positivas e os problemas que xeneran as diferentes posturas para tomar decisións políticas e económicas.
B1.4 A ditadura de Franco e a transición política de España cara a democracia	B1.4.1 Analizar o establecemento da ditadura en España, a súa evolución e consecuencias.	B1.4.1 Coñece o proceso que conduxo da Guerra Civil a Dictadura.
		B1.4.2 Describe a situación da posguerra durante a ditadura española na relación con outros contextos similares.
	B1.4.2 Coñecer os principios feitos que conduciron ao cambio político e social na España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso.	B1.4.3 Enxucia as consecuencias do réxime ditatorial en España no século XX.
		B1.4.4 Elabora unha cronoloxía de acontecementos fundamentais da transición española.
		B1.4.5 Valora os acertos do proceso de democratización en España.
		B1.4.6 Analiza feitos e acontecementos conflitivos na España democrática.
B1.5 O mundo recente entre os séculos XX e XXI. A globalización. A revolución tecnolóxica. Consecuencias.	B1.5 Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores. Identificar algúns dos cambios fundamentais que supón a revolución tecnolóxica. Consecuencias	B1.5.1 Busca na prensa novas sobre algún sector con relacións globalizadas e elabora argumentos a favor e en contra.
B1.6 Distintas formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.	B1.6 Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial.	B1.6.1 Interpreta o renacemento e declive das nacións no novo mapa político europeo da época.
		B1.6.2 Comprende os pros e contras do estado de benestar.
B1.7 O derrubamento dos rexímenes soviéticos e as súas consecuencias.	B1.7. Coñecer as causas e consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros	B1.7.2 Analiza os aspectos políticos, económicos e culturais despois dos cambios producidos polo colapso da URSS.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

	rexímenes socialistas.	
B1.8 A constitución da Unión Europea.	B1.8. Describir a evolución da construción da Unión Europea.	B1.8.1 Comprende as causas da constitución da Unión Europea.
		B1.8.2 Discute sobre a situación actual da Unión Europea e o seu futuro.

Bloque 2. Iniciación á actividade emprendedora e empresarial		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
B2.1 Autonomía e autocoñecemento. A iniciativa emprendedora e o/a empresario/a na sociedade.	B2.1 Describir as calidades persoais e as destrezas asociadas á iniciativa emprendedora, analizando os requisitos de distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B2.1.1 Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social.
B2.2 Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional.		B2.1.2 Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional da súa contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando os requisitos para o desempeño profesional en cada un deles
B2.3 Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de	B2.2 Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendoas posibilidades de	B2.2.1 Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

emprego en empresas do sector. Autoemprego. Proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal.	emprego, o autoemprego e a carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.	B2.2.2 Desenvolve habilidades sociais e actúa de acordo con actitudes e valores democráticos.
--	--	---

ÁMBITO SOCIAL MÓDULO 4

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
		B2.2.3 Fórmase para mellorar o seu benestar individual e contribuir á cohesión social.
B2.4 Dereito do traballo. B2.5 Dereitos e deberes derivados da relación laboral. B2.6 Contrato de traballo e negociación colectiva. B2.7 Seguridade Social. Sistema de protección. Emprego e desemprego. B2.8 Protección do/da traballador/a e beneficios sociais. B2.9 Riscos laborais. Normas. Planificación da	B2.3 Actuar como futuro/a traballador/a responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada, e comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.	B2.3.1 Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo. B2.3.2 Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróbaos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva. B2.3.3 Describe as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigas dos/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas web institucionais, valorando a súa acción protectora ante as contingencias cubertas.

ÁMBITO SOCIAL 3º ESA

protección na empresa.		
		B2.3.4 Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.

5. CONCRECCIÓNS METODOLÓXICAS

O ámbito social, dentro da educación secundaria para persoas adultas, é un marco privilexiado para a posta en cuestión e discusión de todas esas informacións e saberes, actitudes, experiencias e valores que o adulto leva como bagaxe inseparable da súa propia vida. As características, as necesidades, os intereses e as motivacións das persoas adultas, á hora de acceder á oferta educativa, difiren das do resto do alumnado. Se engadimos a isto a amplitude e diversidade das situacións individuais, as diferenzas socioculturais, de condicións laborais, da calidade das experiencias e expectativas académicas e, incluso, o tempo dispoñible para dedicarse ás tarefas educativas, podemos comprender a complexidade dos referentes que debemos considerar á hora de tomar decisións no ámbito da educación para as persoas adultas. Por iso, cando se planifique o ensino neste contexto, haberá que partir dunha análise das maneiras ou medios metodolóxicos xerais máis adecuados, atendendo á tipoloxía do alumnado, partindo das experiencias previas con que accede ao sistema educativo, respectando os procesos evolutivos da vida adulta, así como os ritmos e estilos de aprendizaxe individuais.

A metodoloxía utilizada nas ensinanzas do ámbito social da educación secundaria para persoas adultas debe ter como horizonte o desenvolvemento de aprendizaxes significativas no alumnado. Unha das características máis relevantes das aprendizaxes significativas é a súa permanencia, porque establece un elevado número de relacións entre o novo coñecemento adquirido e a estrutura cognitiva do alumnado. Esta, no caso da persoa adulta, está moi ancorada nunhas experiencias máis ricas e complexas cás dun adolescente. Isto implica que, nas persoas adultas, e moi especialmente no ámbito social, existen máis posibilidades de establecer relacións entre o novo coñecemento e os esquemas mentais que elas posúen.

Os enfoques globalizadores favorecen a motivación e a riqueza dos significados que conforman os esquemas cognitivos. Esta concepción metodolóxica baséase no principio de que toda situación de ensino-aprendizaxe debe partir dunha situación próxima á realidade, neste caso da persoa adulta, e que esta situación debe resultarlle interesante e crearlle a necesidade de formular cuestións e problemas a que lles debe dar resposta. Para isto, cómpre utilizar instrumentos conceptuais e técnicos que proveñan das distintas disciplinas, pero a súa presentación aos alumnos/as adultos debe vir xustificada desde o achegamento a temas dunha realidade que coñecen, que desexan analizar e comprender, e na cal poidan intervenir. En calquera caso, debe recordarse que hoxe en día o máis próximo na experiencia non é necesariamente o que espacialmente temos a carón de nós, e que realidades espacialmente distantes nos son familiares pola súa presenza recorrente no cine e nos medios de comunicación audiovisuais.

O estudo dos contidos procedentes da Xeografía e da Historia debe ser integrador e globalizador, xa que o seu obxectivo básico é o coñecemento da realidade social. O estudo da interacción do home co seu medio debe ter un enfoque ecoxeográfico, que

considere as múltiples variables –naturais e humanas– que conforman un espazo e, ademais, atenda o dinamismo interno de cada variable e das súas interaccións. A paisaxe, como unidade espacial de análise ecoxeográfica, ten especial relevancia e permite abordar o estudo dos problemas a que a xeografía debe dar reposta. O estudo da historia permítelle ao alumno/a adulto ter unha visión multicausal do proceso histórico, como algo evolutivo que condiciona e determina o presente. É necesario o estudo dos suxeitos históricos silenciados como as mulleres, a clase obreira, os pobres... dándolle o protagonismo que lles corresponde. Ao mesmo tempo, débese abordar o estudo do noso patrimonio cultural material e inmaterial como un conxunto herdado e construído colectivamente a través do tempo e do espazo. De aí que se entrelacen os planos do patrimonio cultural, histórico, artístico e ambiental, establecendo interaccións mutuas. Deberase desenvolver unha metodoloxía que compare o inmediato co afastado, o propio co alleo, o máis concreto co máis abstracto, expresando así a importancia que no currículo debe concederse á Xeografía, á Historia e á cultura de Galiza.

A educación para a cidadanía en persoas adultas debe transmitir e poñer en práctica valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, a igualdade, o respecto e a xustiza, e que axude a superar calquera tipo de discriminación. Deste xeito contribuirán á implicación do alumnado na vida social, como cidadás e cidadáns que posúen a información precisa e sexan conscientes das súas obrigas e responsabilidades.

Cos contidos procedentes da educación plástica e visual, e da música desenvolveranse no alumnado as capacidades perceptivas. Deben tamén introducir o alumnado adulto no coñecemento da evolución histórica da arte e da música, sempre en relación co contexto histórico en que se desenvolveron. Neste ámbito débese adquirir un vocabulario conceptual propio e a capacidade para utilizalo e xeneralizalo correctamente. O coñecemento social adquirese a partir das fontes orais, textuais e materiais, da indagación e da utilización e busca da información. Non debe esquecerse, á hora de introducir contidos metodolóxicos, a importancia de saber interpretar fontes de diversa tipoloxía, a comprensión da multicausalidade e a intencionalidade na interpretación dos procesos, o uso adecuado da información e o manexo da documentación.

Se a motivación é clave en todo proceso de aprendizaxe, na educación das persoas adultas adquire unha relevancia especial. As actividades deberán ter sentido para elas, ser funcionais e vehicular aprendizaxes que poden ser transferidas á práctica no mundo que as rodea, de xeito que lles vexan utilidade patente. Esta é imprescindible para evitar o abandono antes de completar o proceso de aprendizaxe, de aí a importancia de desenvolver, nas persoas adultas, capacidades e habilidades encamiñadas á superación, con éxito, das dificultades con que se poden atopar no seu contorno persoal, sociocultural e laboral, reforzando así a súa autoestima. A educación das persoas adultas debe favorecer, ademais, os procesos en que estas aprendan a aprender. É moi importante que, canto antes, se responsabilicen do seu proceso de aprendizaxe. Unha

metodoloxía que teña en conta tales aspectos favorecerá, polo tanto, que o alumnado poida deseñar os seus obxectivos de aprendizaxe, e que identifique as tarefas máis adecuadas para o seu estilo e ritmo de aprendizaxe, contribuíndo á súa superación persoal. Polo tanto, as liñas metodolóxicas terán en conta a gran diversidade das realidades de cadaquén, serán abertas á participación e promoverán actitudes tanto críticas e de diálogo, como investigadoras e creativas que permitan abrir vías de relación entre persoas que proceden de contornos cun patrimonio cultural propio, favorecer a integración da información dentro dos seus esquemas cognitivos e promover a autoaprendizaxe.

Utilizaremos a **Aula Virtual** do IES (baseada na ferramenta Moodle).

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAIAN UTILIZAR

Comentarios de texto, con preguntas-guía. Resaltaremos a importancia de diferenciar ideas principais e ideas secundarias. Comentario de gráficos, mapas de diversa índole (físicos, políticos, históricos, temáticos), fotografías... Elaboración de esquemas. Análise e lectura de xornais, en formato papel e dixitais. Material audiovisual: emprego das TICs por parte dos alumnos/as e presentacións do profesor en power point.

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN E A CUALIFICACIÓN

Os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe do currículo oficial da materia serán o referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen o que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, para iso, empregaremos distintos instrumentos:

- Participación na clase do alumno/a.
- Caderno de clase.
- Exercicios e/ou traballos/proxectos/exposicións orais (poderán ser feitos na clase ou na casa).
- Probas escritas (mínimo dúas por avaliación).

A **cualificación da nota cuatrimestral** dos alumnos e alumnas será o resultado de avaliar o grao de dominio dos conceptos básicos e procedementos específicos que establece o curriculum da asignatura, así como tamén o grao de consecución das competencias básicas por parte dos alumnos do seguinte xeito:

- **Probas escritas: 70%** da nota.

- **Traballo desenvolvido na aula/caderno: 15%**
- **Exposicións orais/proxectos: 15%** restante da nota total.

Cada exame ou proba será valorada de 0 a 10 puntos e para calcular a nota media da avaliación, non se poderá baixar de 3 en ningún dos exames realizados.

As faltas aos exames deberán de ser debidamente xustificadas para a súa repetición e se algún alumno ou alumna chega tarde ao exame non poderá realizalo.

A **nota final** será a media das notas obtidas nas avaliacións. Para poder realizar esta media haberá que ter unha nota mínima dun 5 en cada unha delas.

Para a **recuperación** na avaliación ordinaria, o alumnado que teña tan só unha avaliación suspensa, farase unha proba da avaliación en cuestión. Os que teñan dúas deberán recuperar toda a materia.

Para aqueles alumnos/as que perderan o dereito á avaliación continua, realizarase outro exame dividido por módulos que deberán superar independentemente para poder aprobar a materia.

Os alumnos/as que resultasen avaliados negativamente na avaliación final ordinaria terán que recuperar a materia cunha **proba extraordinaria**.

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

AVALIACIÓN TRIMESTRAL E OS SEUS INDICADORES DE LOGRO	
Acadáronse os obxectivos propostos na avaliación	0 1 2 3 4
Desenvolvéronse as competencias no grao e no modo pretendido	0 1 2 3 4
A secuenciación de contidos foi a correcta para o mellor desenvolvemento do proceso de ensino-aprendizaxe	0 1 2 3 4
Os obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe adecuáronse as características e necesidades do alumnado	0 1 2 3 4
As aprendizaxes alcanzadas polo alumnado foron satisfactorias	0 1 2 3 4
A metodoloxía empregada foi a idónea e axustáronse os seus tempos	0 1 2 3 4
As actividades propostas axudaron á consecución dos obxectivos previstos e á adquisición das competencias no grao proposto, motivando o interese do alumnado cara o tema	0 1 2 3 4
Os resultados de aprendizaxe das rúbricas son claros e comprensibles para o alumnado	0 1 2 3 4
A unidade didáctica e o seu desenvolvemento e, en particular, a organización da aula e o aproveitamento dos recursos do centro foi o adecuado	0 1 2 3 4
A coordinación co resto de profesores do grupo e no seno do departamento foi satisfactoria e enriquecedora	0 1 2 3 4
A vinculación con outras materias está clara e non é forzada	0 1 2 3 4
As relacións co titor e coas familias foi a adecuada	0 1 2 3 4
As medidas de individualización do ensino con especial atención as medidas de apoio e reforzo empregadas foron operativas	0 1 2 3 4

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE:

4	Excelente. Nivel excepcional de logro superado o previsto. En torno ao 100% dos propósitos
3	Notable. Nivel notable de traballo. En torno ao 75% dos propósitos
2	Normal. Nivel aceptable de traballo. En torno ao 50% dos propósitos
1	Mellorable. Nivel de logro infeior ao aceptable. En torno ao 25% dos propósitos
0	Incompetencia. Non se alcanzou ningún nivel de logro. En torno ao 0% dos propósitos

Adecuación das actividades para alcanzar os obxectivos	4	3	2	1	0
Motivación do alumnado	4	3	2	1	0
Metodoloxía adecuada para o desenvolvemento autónomo	4	3	2	1	0
Adecuación ás características e necesidades do alumnado	4	3	2	1	0
Distribución dos contidos	4	3	2	1	0

9. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Avaliación inicial ou de diagnóstico: levaranos a coñecer a formación do alumnado e propoñer actividades para iniciar o proceso de ensinanza-aprendizaxe (antes do proceso didáctico) e para detectar posibles dificultades de aprendizaxe que requiran medidas de reforzo (incluírá exercicios de comprensión lectora, relativos a representacións gráficas, de redacción).

Durante a primeira semana de clase os profesores aplicarán cuestionarios e ou tarefas relativas a comprensión de textos, exposición de información, presentacións orais, reflexión, composición de textos ao nivel do curso, dominio das normas ortográficas, gramaticais, etc.

As conclusións obtidas trala corrección das mesmas serán reflectidas e recollidas nas reunións de departamento pertinentes así como, no caso de habela, na respectiva sesión

de avaliación inicial plantexadas pola xefatura de estudos, contando nas mesmas coa participación e asesoramento dos representantes dos Departamento de Orientación.

Os instrumentos de avaliación serán, preferentemente, probas escritas e orais sobre os contidos que se lles presupón de cursos anteriores, pero tamén a observación ao respecto da asistencia regular ao centro, traída do material escolar necesario.

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

10.1. MEDIDAS ORDINARIAS

Na orde do 8 de setembro, de conformidade co Decreto 229/2011, considéranse medidas ordinarias de atención á diversidade “todas as que faciliten a adecuación do currículo prescriptivo, sen alteración significativa dos seus obxectivos, dos contidos nin dos criterios de avaliación, ao contexto sociocultural dos centros docentes e ás características do alumnado.”

Tendo en conta isto, tomaremos as seguintes medidas:

- Uso de metodoloxías variadas que se adecúen ós diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Gradación de dificultade de exercicios.
- Atención individualizada na medida do posible.
- Deseño de actividades de afondamento e de reforzo
- Actividades en grupos de traballo heteroxéneos.
- Uso de diferentes materiais e recursos para adaptarse ós diferentes estilos de aprendizaxe (kinestésico, auditivo, visual...).

Intentarase facer un esforzo para atender a cada alumno ou alumna da forma máis personalizada posible, tendo en conta o seu nivel de coñecementos e capacidade que posúe, as súas motivacións e ritmo de aprendizaxe, etc.

Deste xeito, empregaranse as medidas tanto de reforzo como de ampliación que o profesor considere oportunas, a través do propio libro de texto e do caderno de competencias básicas, facendo fincapé naquelas cuestións que permitan facilitar que tódolos alumnos e alumnas poidan alcanzar o máximo desenvolvemento das competencias básicas e os obxectivos da etapa.

Se fose preciso efectuaranse ADAPTACIÓNS CURRICULARES. Para iso se estudará cada caso particular coa axuda do DEPARTAMENTO DE ORIENTACIÓN.

10.2. ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO

O artigo 3 da ORDE do 8 de setembro de 2021 establece que de conformidade co artigo 3 do Decreto 229/2011, do 7 de decembro, enténdese por atención á diversidade o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e preferencias de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.

Segundo o artigo 6 da ORDE do 8 de setembro de 2021, de conformidade co artigo 71.2 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, enténdese por alumnado con necesidade específica de apoio educativo (NEAE) “as alumnas e os alumnos que requiren unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentaren necesidades educativas especiais, por atraso madurativo, por trastornos do desenvolvemento da linguaxe e da comunicación, por trastornos de atención ou de aprendizaxe, por descoñecemento grave da lingua de aprendizaxe, por se atoparen en situación de vulnerabilidade socioeducativa, polas súas altas capacidades intelectuais, por se teren incorporado tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar”.

As medidas a establecer tomaranse sempre en coordinación co Departamento de Orientación, seguindo o Plan de Acción Titorial, os protocolos de Diversidade e Orientación da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional e o Plan Xeral De Atención á Diversidade do centro. Seguirase rigurosamente o Protocolo de protección de datos.

En caso de observar ao longo do curso algún alumno ou alumna que puidese necesitar algunha medida específica de apoio educativo, trasladarase ao Departamento de Orientación, e na súa colaboración decidiranse as actuacións axeitadas.

11. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

Educación para a Paz

- Respecto polas opinións e crenzas das outras persoas.
- Tomar conciencia de cómo nos venden a moto con políticas de paz para xustificar invasións e roubo dos recursos.
- Recoñecemento do diálogo como medio para resolver as discrepancias nas opinións así coma
- diversos tipos de conflitos, tanto interpersonais como sociais.

- Rexeitamento de todo tipo de violencia

Educación para a Igualdade de dereitos entre os Sexos

Toma de conciencia dos fenómenos e feitos actuais de discriminación sexista que se deron e se dan na actualidade, incluídos os propios libros de texto que seguen a ser androcéntricos ou nos intentos de ser politicamente correctos inclúen este tema como informe ou nos anexos: trataranse en case todos os temas en que isto suceda: Historia de España Xeografía (case non aparece ningunha muller pintora, e non digamos escultora e arquitecta). En xeografía tamén está ausente: aparecen con poboación inactiva as amas de casa, aparece o traballo fóra da casa das mulleres como causante da baixa natalidade e non aparece as políticas dos distintos gobernos que son os responsables verdadeiros destes desaxustes. A visión dos espazos no urbanismo é tamén androcéntrico.

Educación Ambiental

Identificación e sensibilización polos principais problemas que afectan á conservación do medio ambiente: contaminación de las aguas, erosión do solo (incendios intencionais) , contaminación do aire (industrias contaminantes), escaseza da auga (destinada a outros usos como por exemplo campos de golf ,parques temáticos e piscinas), sobreexplotación de los recursos naturais, (destrucción das rías cos recheos, derrubas nas estradas, as canteiras...) etc.

Educación dos Consumidores

- Conciencia das repercusións que produciu no medio ambiente o desenvolvemento industrial ao longo dos séculos XIX e XX.
- Conciencia das repercusións que producen no medio ambiente os refugallo de todo tipo de produtos e materiais.
- Conciencia das estratexias que usa o capitalismo para converternos en consumidoras/es compulsivos en beneficio duns/has poucos/as en prexuízo dunha grande maioría que traballa case en condicións de escravitude. Entender a globalización como a forma que usa o capitalismo para expandir as súas garras por todo o planeta.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

Non se prevé a realización de ningunha actividade complementaria.

13. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Ao finalizar o curso en xuño, o departamento elaborará unha memoria final onde se recollerán os seguintes puntos en relación a esta materia:

- A) Porcentaxe do cumprimento da programación.
- B) Xustificacións da parte da programación non impartida.
- C) Modificacións introducidas durante o curso en relación coa programación didáctica.
- D) Motivos das modificación feitas.
- E) Propostas de melloras para a programación didáctica do próximo curso.
- F) Análise dos resultados das avaliacións do alumnado en relación cos cursos anteriores.

Isto proceso de avaliación da programación terase en conta á hora de elaborar unha programación mellorada para o vindeiro curso, solventando os problemas que aparezan durante este curso.